

VLADISLAV ŠTASTNÝ

ČESKO-SLOVINSKÁ SPOLUPRÁCE NA POLI VĚDECKÉ A VĚDECKOPEDAGOGICKÉ PRÁCE

Jednou z pozitivních kapitol česko-slovinských vztahů v období před první světovou válkou byl společný boj příslušníků obou národů za zřízení druhé české univerzity na Moravě a slovinské univerzity v Lublani. Těmto otázkám byla v dosavadní literatuře věnována značná pozornost, zvláště pokud šlo o masová vystoupení studentů i široké veřejnosti a o akce politických představitelů obou národů.¹ Naším záměrem je soustředit se jen k jedné otázce, která s tímto bojem souvisí a jež přes svůj epizodický charakter představuje důležitou složku česko-slovinských vztahů v oblasti vědy a organizace vědecké a vědeckopedagogické práce. Šlo tehdy o pokus vytvořit na pražské univerzitě kádrové předpoklady pro budoucí lublaňskou univerzitu.

Otázka zřízení nových slovanských univerzit v habsburské monarchii se stala zvláště živou na konci století v době zjitřených národnostních zápasů v Badeniově období. Některá shromáždění se neomezila jen na požadavky české a slovinské, ale zúčastnili se jich také zástupci ukrajinští, kteří v té době usilovali o zřízení ukrajinské univerzity ve Lvově. Po první vlně akcí za nové univerzity v r. 1898 se boj zintenzivnil zvláště v letech 1901—1902. Protože všechny pokusy byly neúspěšné, pokračoval zápas i v dalších letech a velmi silný byl zvláště v letech 1907—1908. Jednotlivých akcí se zúčastnili také poslanecké kluby jednotlivých slovanských národů a kraňský sněm dokonce přijal rezoluci o zřízení univerzitního fondu, z něhož se měla vyplácet stipendia pro Slovince, kteří se chtěli habilitovat na některé právnické nebo filozofické fakultě monarchie, pokud přijali závazek, že budou působit na budoucí slovinské univerzitě.²

Tato iniciativa dlouho nenašla výraznější ohlas, teprve v červnu 1907 na manifestační schůzi v Lázeňském sále v Praze, kde za české studenty

¹ Srov. *Dějiny university v Brně*, Brno 1969, část II. — *Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929*, Ljubljana 1929, J. Polec, *Ljubljansko višje šolstvo v preteklosti in borba za slovensko univerzo*.

² V. Melik, *Napredni mislec in politik dr. Mihajlo Rostohar*, in: *Krško skozi čas...*, str. 260.

vystoupil právník Josef Tvrzický, za Ukrajince Vasil Struk a za Slovinci dr. Mihajlo Rostohar,³ se v Rostoharově řeči objevila myšlenka o zřízení slovinského provizoria na pražské univerzitě, kde by se habilitovali Slovinci a připravovali pro svou vědeckopedagogickou dráhu na budoucí slovinské univerzitě. Rostohar ve svých vzpomínkách uváděl, že na konci schůze k němu přistoupil profesor české techniky J. V. Hráský, prohlásil, že se mu myšlenka líbí a že je pro ni potřeba udělat něco konkrétního. Vynořil se plán memoranda slovinských akademických spolků v Praze akademickému senátu české univerzity. Mezi Slovinci se objevily některé pochybnosti, zazněl názor, že by se slovinské snahy měly obrátit do Štýrského Hradce, kde mají Slovinci historické právo, ale nakonec pražské řešení zvítězilo, k návrhu se přidal předseda akademického spolku Adrija právník Brunčko, podepsaly ho všechny slovinské akademické spolky a byl předán akademickému senátu. Návrh se setkal v českém prostředí se sympatiemi, slabinou však bylo to, že většina slovinské delegace na říšské radě ho nemínila podporovat. Rostohar ve svých vzpomínkách uvedl, že klerikální poslanci by byli raději viděli zřízení slovinského provizoria v Krakově nebo Zagrebu, protože Praha měla v jejich očích příliš liberální ráz.⁴ Nebylo konečným divu, protože radikální mladá slovinská generace různých odstínů, kterou spojoval právě odpor ke konzervatismu a klerikalismu, nacházela podněty především v českém prostředí. Vyvolaná akce za slovinské habilitace v Praze tak od počátku trpěla na nedostatek přízně ze strany oficiálních kruhů monarchie, ale i ze strany politické reprezentace slovinské. Přesto však lze zaznamenat pokusy o její realizaci.

V rámci zřízení slovinského provizoria na pražské univerzitě se uvažovalo především o habilitaci Ivana Prijatelja, slovinského filologa, který se již jako student exponoval v boji za slovinskou univerzitu v Lublani a na velké schůzi slovanských studentů ve Vídni dne 13. listopadu 1901 vystoupil za Slovinci. Mezitím skončil svá studia, stal se zaměstnancem dvorní knihovny ve Vídni a svou publikační činností přesvědčoval o svých odborných schopnostech. Přední čeští filologové měli přímo zájem, aby se Prijatelj o habilitaci v Praze ucházel. Jiří Polívka mu za své návštěvy Vídne v lednu 1909 vzkazoval, že by s ním rád hovořil, protože se velmi vážně uvažuje o zřízení mimořádné profesury pro slovinský jazyk a literaturu v Praze.⁵ V březnu téhož roku už svou informaci zkonkretizoval. Dne 4. března se totiž profesorský sbor na filozofické fakultě v Praze na své schůzi usnesl o co nejrychlejším zřízení zmíněné profesury a hovořilo se přímo o spojitosti tohoto kroku s plány na zřízení slovinské univerzity. Komise, ustavená ve složení J. Máchal, F. Pastrnek a J. Polívka, došla k závěru, že plánovaná mimořádná profesura není zatím realizovatelná, protože není žádný docent, který by mohl být na toto místo navržen. Proto navrhovala zřízení místa honorovaného docenta a ze všech možných kandidátů byl uznán za nejlepšího právě I. Prijatelj.

³ *Dějiny university v Brně*, str. 97.

⁴ M. Rostohar, *Deset let v struji*, Napredna Misel II, 1913, str. 108–9.

⁵ Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana, Ivan Prijatelj, Korespondence Ms 895. Lístek J. Polívky z 12. 1. 1909.

Polívka se na něj hned 7. března obrátil s prosbou, aby učinil všechny potřebné kroky pro zahájení habilitačního řízení buď ve Vídni nebo ve Štýrském Hradci. Vzhledem k jeho vídeňskému zaměstnání se patrně zdálo, že bude vhodné habilitovat se na jedné z těchto rakouských univerzit.⁶ Z obavy, aby se celá akce příliš neprotahovala, prosil však Polívka už koncem března, aby se Prijatelj k habilitaci pro slovinský jazyk a literaturu přihlásil raději v Praze. Podkladem pro habilitaci může být některá Prijateljova tištěná práce, případně rukopis rozpravy, kterou teprve hodlá tisknout. Polívka současně optimisticky zdůrazňoval, že jakmile bude habilitace potvrzena ministerstvem, bude Prijatelj hned ustanoven honorovaným docentem s nejméně takovým platem, jaký měl ve dvorní knihovně.⁷

Uplynula dosti dlouhá doba, než se Prijatelj rozhodl na uvedené výzvy reagovat kladně, projevil však jisté obavy z konkurence. Obrátil se již také oficiálně na pražskou filozofickou fakultu a vrchní oficiál J. Hudec mu dne 15. dubna 1910 sdělil, že žádost bude vzata k projednání, má ji jen přepracovat a přiložit životopis, opis diplomu a své tištěné spisy. Je také třeba přesně uvést obor habilitace, snad dějiny slovanských literatur nebo slovanská filologie.⁸ Polívka se ve svém dopise z 1. května 1910 zaměřil na praktické otázky vlastní habilitace. Zdůrazňoval přitom, že habilitace má být provedena v českém jazyku. Habilitační kolokvium bude alespoň částečně v tom jazyku, pro jaký se kandidát habilituje, habilitační přednáška se má ovšem v každém případě konat česky. Prosil současně Prijatelja, aby slovinsky psaný životopis urychleně nahradil životopisem v úředním jazyku českém. Žádost o habilitaci by totiž mohla být na programu již při schůzi profesorského sboru 20. května. Polívka ve svém dopise ujišťoval, že obavy z konkurence jsou bezpředmětné. Slovinská filologie je v Praze jenom suplována, sám Polívka přednáší slovinskou mluvnici, ale jen do té doby, než bude k dispozici specialista. Máchal věnuje jen velmi malou pozornost slovinské literatuře v rámci obecného přehledu jihoslovanských literatur. Prijatelj musí mít stále na mysli, že se v Praze vytváří vlastně jádro příští slovinské univerzity a že má být ustanoven především pro slovinské posluchače.

Polívka se širě rozhovořil o plánovaném slovinském provizoriu, upozornil na to, že jiný Slovinec se nyní habilituje pro obor filozofie (měl na mysli M. Rostohara) a že k habilitaci na pražské právnické fakultě se připravuje Bogumil Vošnjak. Pokud šlo o hmotnou stránku celého podniku, byl již Polívka poněkud opatrnější. Zdůrazňoval, že půjde o složitá finanční jednání a že podporu na vládních orgánech budou muset vyžadovat především slovinští političtí činitelé. Češi jistě udělají všechno, co budou moci.⁹

Prijatelj velmi dobře znal další dva zmíněné uchazeče o habilitaci v Praze. Spolupracoval s nimi v národně radikálním křídle omladinářského hnutí a o něco později se také všichni sešli v redakci dvouměsíčníku Veda,

⁶ Tamtéž, dopis J. Polívky z 7. 3. 1909.

⁷ Tamtéž, dopis J. Polívky z 31. 3. 1909.

⁸ Tamtéž, dopis J. Hudce z 15. 4. 1910.

⁹ Tamtéž, dopis J. Polívky z 1. 5. 1910.

i když jen nakrátko. Mihajlo Rostohar v té době v Praze velmi energicky prosazoval svou habilitaci a snažil se aktivizovat váhavějšího Prijatelja, který přes důtklivé upozornění Polívka neposlal na filozofickou fakultu do Prahy včas novou žádost se všemi přílohami, aby mohla být celá věc předložena profesorskému sboru.¹⁰

Nakonec Prijatelj učinil vše žádané i když osobně měl stále jisté pochybnosti o celém podniku. V říjnu 1910 však už Polívka hovořil velmi konkrétně o termínech habilitace. Nejprve znovu zdůraznil, že o vědecké kvalifikaci Prijateljově není v Praze nejmenších pochyb, jiná situace je u Rostohara, který zatím nemá dostatečnou vědeckou kvalifikaci. Polívka uváděl výsledky schůze habilitační komise, kde opět zasedal spolu s Máchalem a Pastrnkem a referoval o přípravě Prijateljovy habilitace. Na základě závěru komise se tázal, zda by se mohl habilitační referát konat v listopadu 1910, kolokvium v lednu a habilitační přednáška v únoru 1911. Habilitační přednáška může být stručná, ale musí být přednesena česky. Pokud by to kvůli malým Prijateljovým znalostem češtiny bylo příliš brzy, lze přednášku o nějakou dobu odložit. Změnit se to však nijak nedá, protože, jak pravil Polívka, „někteří pánové velmi lpí na úředním jazyku“. Současně však zdůraznil, že vlastní univerzitní přednášky nemusí být nutně české, naopak je zvykem mluvit v té řeči, o jaký jazyk a literaturu jde.¹¹

Zdálo se, že je všechno v nejlepší pořádku. V lednu 1911 se Polívka Prijatelja dotazoval, zda je ochoten dostavit se začátkem března k habilitačnímu kolokviu. Jestliže s tím bude souhlasit, podají členové habilitační komise návrh na únorové schůzi profesorskému sboru a v květnu by se mohla před sborem konat habilitační přednáška. Polívka snad cítil určitou Prijateljovu nerozhodnost, protože v dopise velmi zdůrazňoval, že záležitost dr. M. Rostohara se snad již brzy vyřídí, na únorové schůzi má mít habilitační kolokvium.¹² Dne 13. února v dalším dopise radostně oznamoval, že habilitační komise projednala příznivý referát o Prijateljově práci a cesta k habilitačnímu kolokviu je otevřená. Přitom zdůraznil, že obor bude jazyk a literatura, i když se Prijatelj zaměřuje literárně historicky. Musí počítat, že při kolokviu se bude také hovořit o jazykovědě, nesmí zapomenout na církevněslovanskou gramatiku a pak především na slovinský jazyk, při literatuře půjde také o staré období. Kolokvium by se většinou mělo konat česky, profesorský sbor totiž velmi bdí nad českostí univerzity.

Závěr dopisu byl důvěrně laděn a Polívka také prosil o diskreci. Uváděl zde, jak z řeči B. Vošnjaka poznal, že slovinští poslanci jsou o celé věci nesprávně informováni od ministerstva. Ministr se totiž stále odvolává na usnesení akademického senátu o českém jazyku na pražské univerzitě, ale zamlčuje přitom, že ministerstvo před dvěma lety zamítlo usnesení o samostatných slovinských docenturách v Praze a proto nic jiného nezbyvá, než aby se slovinští kandidáti habilitovali jako čeští docenti. Proto takový důraz na snad nepřijemné formalisty. Přitom je třeba podle Po-

¹⁰ Tamtéž, dopis M. Rostohara z 23. 5. 1910.

¹¹ Tamtéž, dopis J. Polívky z 20. 10. 1910.

¹² Tamtéž, dopis J. Polívky z 14. 1. 1911.

livky vzít v úvahu, že v poslední době v české společnosti poněkud upadl slovanský směr a více se klade důraz na směr výlučně český. V poslední době také pozitivním česko-slovinským vztahům poněkud uškodila aféra mladočecha Fiedlera se slovinským klerikálem Šusterčičem. Polívka chtěl prý poněkud ulomit hrot jistě nechuti v profesorském sboru a v důvěrné schůzce profesorů řekl, „že Vy budete první, do kterých začnou Šusterčič ap. bítí. Bohužel se Vaši poslanci, pokud docentské akci Vaši přejí, neinformují přímo v našich kruzích univerzitních — nejsou vlastně ani naši poslanci v tom ohledu lepší — a tak vznikají zbytečná nedorozumění“.¹³

Přes všechny obtíže a problémy, spojené především s otázkou jazyka, se zdálo, že habilitace I. Prijatelja je hotovou věcí. Oficiál Hudec také chtěl už jenom vědět, zda kandidát opravdu přijede ve stanoveném termínu k habilitačnímu kolokviu, aby věc mohl dát na program schůze.¹⁴ Další vývoj však byl překvapivý — Prijatelj na habilitaci v dopise Polívkovi rezignoval. Polívka bez ohledu na to přednesl na schůzi profesorského sboru referát habilitační komise, aby snad Prijateljova rezignace nebyla špatně vykládána jako důsledek negativního stanoviska komise. Polívka pak v dopise zdůraznil, že další postup je v Prijateljových rukou. Své stanovisko může ještě změnit, až bude oficiálně vyzván k habilitačnímu kolokviu — měl by ještě své rozhodnutí uvážit. Koneckonců by nebylo nutné, aby habilitační přednášku pronesl jen česky, mohl by také slovinsky. Je připraveno nové podání, pokud jde o vyučovací jazyk slovinských docentů, bude o něm jednat akademický senát a také ministerstvo.

Polívka ovšem nyní připouštěl, že důležitým problémem je finanční otázka. V případě realizace chystané habilitace by už vídeňské ministerstvo konečně muselo přiznat barvu, pokud jde o slovinské docenty. Prijatelj by neměl v zájmu slovinské univerzitní akce ustoupit. Je pochopitelné, že pokud by vykonával své zaměstnání ve vídeňské dvorní knihovně, nemohl by být v Praze docentem. Univerzita však chce po skončení habilitace podat návrh, aby pro vykonávání svých povinností v Praze dostal v knihovně placenou dovolenou nebo aby ministerstvo ve formě trvalé remunerace hradilo prostředky ve výši dnešního Prijateljova platu. Pak by přišla přeměna v trvalý plat univerzitního profesora. Mezitím se už musí konečně rozhodnout otázka paralelních slovinských kursů při české univerzitě po vzoru italské fakulty v Innsbrucku. Slovinští poslanci přitom musí ukázat, co dovedou. Polívka závěrem zdůraznil, že přirozeně nemůže na Prijatelja vykonávat nátlak, ale že by měl ještě uvážit. Končil slovy: „Považoval jsem za svou povinnost sdělití Váš dopis dru B. Vošnjakovi, jelikož Vaše rezignace dle mého mínění silně ohrožuje celou docentskou a univerzitní Vaši akci...“.¹⁵ Polívka stále ještě věřil, že Prijatelj přijede k habilitačnímu kolokviu a připomínal mu, že musí oznámit tři temata pro habilitační přednášku.¹⁶

Oficiální přípis Děkanství filozofické fakulty c. k. české univerzity ze

¹³ Tamtéž, dopis J. Polívky z 13. 2. 1911.

¹⁴ Tamtéž, lístek J. Hudce z 3. 2. 1911.

¹⁵ Tamtéž, dopis J. Polívky ze 17. 2. 1911.

¹⁶ Tamtéž, dopis J. Polívky z 8. 3. 1911.

dne 21. února 1911,¹⁷ jímž se Prijateljovi oznamovalo, že jeho habilitační práce byla 16. února přijata profesorským sborem a že je zván k habilitačnímu kolokviu v příštím sezení profesorského sboru dne 16. března o půl páté hodině v zasedací síni, Krakovská ulice 6, II. patro, mířil již do prázdna — k Prijateljově habilitaci v Praze nikdy nedošlo. V předvečer světové války uvažoval Prijatelj o své habilitaci ve Vídni. Václav Vondrák tehdy na jeho dotaz sděloval, že nejsou žádné předpisy, aby byla na vídeňské univerzitě podána habilitační práce německy. Sám svou práci podal česky. Neví ovšem, jak se zachovávají němečtí profesori.¹⁸

Pražským docentem se nestal ani Bogumil Vošnjak. Slyšeli jsme, že se v roce 1910 připravoval k habilitaci na právnické fakultě v Praze, ale ani v jeho případě nebyla celá záležitost přivedena k zdárnému konci. Přešel do Záhřebu, habilitoval se na tamější univerzitě a v letním semestru 1911/12 zde již přednášel na právnické fakultě.

Mnohem vytrvalejší byl ve svých snahách Mihajlo Rostohar, který také, jak už o tom byla řeč, při manifestační schůzi 9. června 1907 v Praze, jež se prohlásila pro druhou českou univerzitu na Moravě a pro slovinskou univerzitu v Lublani, promluvil za slovinské studenty a vyslovil myšlenku o slovinském provizoriu v Praze. Tehdy už měl za sebou univerzitní studia ve Vídni a ve Štýrském Hradci a doktorát filozofie vídeňské univerzity.¹⁹ Studium v Praze hodlal završit habilitací a svůj upřímný boj za slovinskou univerzitu spojoval i s představou své univerzitní kariéry. Slyšeli jsme již, že pro něho nebylo snadné prorazit v českém prostředí, do něhož nedávno přišel. Slovinská docentura z oboru filozofie byla v kružích českých filozofů spojována spíše s jménem Ivana Žmavce, který se s českým prostředím seznámil již v r. 1897. Patřil k první generaci slovinských pokrokářů, velmi mnoho přejal z Masarykova realismu, sžil se s českým prostředím a nakonec zůstal v Praze natrvalo, když vstoupil do služeb pražské univerzitní knihovny.²⁰ I. Žmavec se však na rozdíl od Rostohara neměl příliš k tomu, aby se přihlásil k habilitaci na pražské univerzitě.²¹

Ve svém dopise Prijateljovi z listopadu 1910 si Rostohar velmi nařikal na pražské poměry. Hovořil do jisté míry nespravedlivě o tom, že slovinská docentská akce není Čechům po vůli, protože v ní vidí konkurenci. Vymýšlejí prý si různé malicherné důvody, jak celou záležitost zdržet. Sám však zdůrazňoval, že půjde důsledně za svou věcí a že neustoupí.²² Dosáhl skutečně svého a v r. 1911 se v Praze habilitoval jako jediný slo-

¹⁷ Tamtéž, Ivan Prijatelj, Zapuščina Ms 973, I/Št 13. Přípis Děkavství filosofické fakulty c. k. české univerzity z 21. 2. 1911.

¹⁸ Tamtéž, Ivan Prijatelj, Korespondence Ms 895. Dopis V. Vondráka z 23. 6. 1914.

¹⁹ V. Melík, c. d., str. 253–7.

²⁰ V. Burian, *Slovinci na univerzitě Karlově*, Slovanský přehled 34, 1948, str. 146.

²¹ Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana, Ivan Prijatelj, Korespondence Ms 895. Dopis J. Polívky z 20. 10. 1910.

²² Tamtéž, dopis M. Rostohara z 12. 11. 1910. „... Ali rečem Ti stvar ni tako lahka za nas tu u Pragi. Čehom vsa naša akcija nič ni prav po volji, ker se boje za docentska mesta ni sploh konkurence. Moja habilitacija kar ne gre naprej. Zadnjič je preprečila opozicija, da bi se bila moja zadeva enkrat že rešila. Tako so mi pozrli zopet en semester. Namen je prozoren: s šikanami nas hočejo prepoditi, ker stvarnih in formalnih razlogov nimajo. Ali nasproti trdi glavi je treba imeti trdo čelo. Zato negrem iz Pragi. Če so rekli A, morajo reči tudi B!“.

vinský docent.²³ Akce, o níž se mnoho hovořilo a mnoho napsalo, neměla tedy příliš výrazné úspěchy.

Celková bilance slovinských docentů byla velmi skrovná. B. Vošnjak uvedl v časopise *Veda* jejich celkový přehled v r. 1912 a došel k závěru, že kromě Rostohara v Praze a Vošnjaka v Záhřebu, je ještě ve Vídni habilitován F. Žižek a I. Žolger, ve Würzburgu zoolog B. Zarnik a v Černovicích matematik J. Plemelj.²⁴

O slovinských docenturách v Praze se rozepsal ještě jednou M. Rostohar ve svém časopise *Napredna Misel* v r. 1912. Po svých a Vošnjakových zkušenostech si položil otázku, zda se mají příští vědeckopedagogické síly slovinské soustřeďovat v Praze nebo v Záhřebu. Sám dával přednost Praze, i když zde byla značnou překážkou nutná znalost češtiny. Důležité je dosáhnout oficiálního uznání, protože slovinské přednášky jsou možné jen pro slovinské studenty. Už dnes je ovšem v Praze vytvořena jistá základna, protože zde je kolem dvou set slovinských studentů. Rostohar uváděl, že také po kulturní stránce dává Praha více než Záhřeb, v Chorvatsku nelze také hovořit o politické svobodě. Dalším problémem je otázka platných zkoušek ze Záhřebu pro Předlitavsko. Jeho stanovisko nemá nikterak znamenat, že by Slovincům nebyl Záhřeb milý, jako hostitelské místo slovinských docentů by nesporně mohl působit ke sblížení slovinského a chorvatského národa.²⁵

Přes všechny tyto názory zůstal M. Rostohar jediným Slovincem, který se habilitoval v Praze. Plán na slovinské provizorium byl tedy plánem nesplněných nadějí. Je příkladem toho, jak v minulosti někdy dobře míněné snahy o přátelskou spolupráci Čechů a Slovinců končily na písku. Nepomohla sebevětší a dobře míněná osobní iniciativa, jestliže plány a ambice politických reprezentací vládnoucích kruhů obou národů se přes slovní ujišťování o přátelství mýjely nebo dokonce stály v rozporu. Výraznou překážku také znamenalo lpění na formálních a byrokratických zásadách.

Ironií osudu byla skutečnost, že ani M. Rostohar neposílil řady učitelů nově vzniklé lublaňské univerzity po r. 1918. V listopadu toho roku se sice velmi aktivně zúčastnil přípravných akcí a stal se „pravou rukou“ poslance D. Majarona, předsedy nově vzniklé vysokoškolské komise, ale velmi brzy se dostal do osobních rozporů a v Lublani nezůstal.²⁶ V lednu 1921 psal I. Prijateljovi, že nemá v Slovinsku přátele, že jsou proti němu klerikálové, staroliberálové i mladoliberálové a že pro něho není místo na lublaňské filozofické fakultě.²⁷ Zůstal v Praze a v r. 1922 odešel na filozofickou fakultu do Brna, kde pak dlouhá léta působil jako profesor. Teprve v r. 1949 se vrátil do Lublaně a stal se na tamní filozofické fakultě vedoucím katedry psychologie, třebaže už překročil sedmdesátku.

²³ V. Burian, c. d., str. 149.

²⁴ *Veda* II, 1912, str. 327–8.

²⁵ *Napredna Misel* I, 1912, str. 45–47, Praga in Zagreb, R.

²⁶ V. Melik, c. d., str. 260–1.

²⁷ *Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana*, Ivan Prijatelj, Korespondence Ms 895. Dopis M. Rostohara z 20. 1. 1920.

